

מדד מלחמה ושלום - מאי 2009 פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

ערב נאומו של הנשיא אובמה בקהיר, כשליש בלבד (31%) מן הציבור היהודי בארץ העריכו כי עמדת הנשיא אובמה בעניין פתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני היא ניטרלית. הרוב – 55% סבורים כי עמדתו נוטה יותר לצד הפלסטיני ורק 5% מעריכים כי היא נוטה יותר לצד הישראלי. יתירה מזו, 60% אינם סומכים על הנשיא שהוא יקפיד לקחת בחשבון ולשמור על האינטרסים של ישראל במסגרת המאמצים שהוא עושה לשפר את היחסים בין ארה"ב לעולם הערבי.

על רקע זה אפשר אולי להבין את הערכת הרוב – 65% - כי ביקורו האחרון של ראש הממשלה נתניהו בווינגטון לא היה מוצלח (19% סבורים כי הביקור היה מוצלח), זאת למרות שהדעה הרווחת, 56%, היא כי העמדות שהציג שם היו מתאימות - לא קשוחות מדי ולא ותרניות מדי (13% סבורים שהוא הציג עמדות קשוחות מדי ו 9% - ותרניות מדי, כשהשאר אינם יודעים).

ואולם בניגוד לעמדות שהביע נתניהו לאחרונה בנושא פתרון הסכסוך, ובמיוחד סירובו להצהיר על תמיכתו בהקמת מדינה פלסטינית, – מתברר כי רוב גורף בציבור היהודי עדיין סבור כי לא יתכן הסדר עם הפלסטינים שלא במסגרת הנוסחה של שתי מדינות לשני העמים (67%), שעה שרק 18% חושבים כי יתכן הסכם שלום שלא במסגרת נוסחה זו. פילוח התשובות על פי הצבעה מפלגתית בבחירות האחרונות מראה כי, להוציא את האיחוד הלאומי, מצביעי כל המפלגות אינם מסכימים כי ניתן להגיע להסכם שלום עם הפלסטינים ללא הפיתרון של שתי מדינות לשני העמים. עם זאת, הרוב, 52%, מתנגדים לפתרון של שתי מדינות אם הוא מחייב ויתורים משמעותיים מצד ישראל, בהשוואה ל 41% המוכנים להסכם כזה הכרוך בויתורים כאלה.

באשר להתנחלויות, נראה שהציבור היהודי חצוי בדעותיו בשאלה האם הן תורמות או מחלישות את האינטרס הלאומי של ישראל, עם רוב קטן (48%) למי שחושבים שהן מחלישות אותו לעומת 43% הסבורים שהן תורמות לו. עם זאת, הרוב - 53% - סבורים כי ישראל אינה צריכה להסכים לפינוי כל ההתנחלויות גם אם בכך בלבד תהיה תלויה השגת הסכם שלום בין ישראל לפלסטינים לעומת 41% התומכים בפינוי כזה. בחתך מפלגתי, רק מצביעי מרץ, העבודה וקדימה תומכים בפינוי כל ההתנחלויות בניסיונות אלה שעה שמצביעי כל שאר המפלגות מתנגדות לכך.

ואולם התמונה בשאלת הפינני שונה כשמדובר בפינני התנחלויות מבודדות הנמצאות בלב האוכלוסייה הפלסטינית ובמאחזים הבלתי חוקיים, להבדיל מגושי ההתנחלויות הגדולים. במקרה זה 53% בקרב הציבור היהודי סבורים כי ישראל צריכה להסכים לפינני ורק 29% אינם סבורים כך. כצפוי, קיים קשר הדוק בין הערכת התועלת או הנזק שמביאות ההתנחלויות לבין הנכונות לפינני שלהן לצורך השגת הסכם שלום עם הפלסטינים. כך, מבין החושבים כי ההתנחלויות תורמות לאינטרס הלאומי, 74% מתנגדים לפינני שלהן ו 23% תומכים בצעד זה, שעה שבקרב מי שסבורים כי הן מזיקות לאינטרס הלאומי, 57% תומכים בפינני לעומת 37% המתנגדים לו.

מדד המלחמה והשלום ממומן על ידי "מרכז תמי שטינמץ למחקרי שלום" ו"תוכנית אוונס ליישוב סכסוכים וגישור" באוניברסיטת תל-אביב. את הראיונות הטלפוניים ביצע מכון ב. י. כהן באוניברסיטת תל-אביב ב- 1-2.6.2009 והם כללו 516 מרואיינים/ות, המייצגים את האוכלוסייה הבוגרת בארץ (לרבות יש"ע והקיבוצים). טעות הדגימה למדגם בגודל זה היא כ- 4.5%.